

goma naj se spušča do njega več svitlobe, da se navadi s časom na njo.

H koncu hočemo skleniti vse to, kar smo povedali v tem pogovoru. Otroci se morajo mnogo gibati v prostem zraku. Ne imejte jih, stariši, vedno pod ključem, ne kalite jim njihovega mladega življenja, ne jemljite jim prostosti in luči. Saj bodo dovolj vklenjeni, ko pridejo med svet.

(Dalje prih.)

Dr. Jakob Zupan.

b) V „Krajnski Čbelici“ l. 1832 priobčen je najprej že po „Illyr. Bl.“ ponatisnjeni I. **Predgovor** dalmaškim pesmam Ivana Ivaniševića, imenovanim kita cvetja razniga:

O de znal bi te v čebélo prestvariti!
De bi 'z cvetja vsakiga mēd mōgel piti;
O de bi nikol' ne bil ne pajk, ne kača! i. t. d.

V III. Bukvicah rojió dr. Prešernovi Seršeni, in razun Pušičarjem velja dr. Zupanu še 3. pa vzlasti 9. z ozirom na nektare posebne pesmi njegove, namreč: „Heksametristam“;

3.

Kdor mi v heksámetru namest spondeja
Al daktila posluži se troheja,
Ne ve, kam se cezure dejó,
Upréga Pegaza v galejó.

9.

Pevcu brez s in brez c.

„Brez cetov teče vir mi Hipokréne,
In esov v pesmah mojih najti ni!“
Zatorej nimajo nobene cene,
Zató so pesmi tvojé brez soli.

Ravno v teh III. Bukvicah pride pervikrat na svetlo Peršernov sonet „Čerkarska Pravda“ in po Zupanovi pesmi: „Krajnec dolžen hrovatenja“ priklicani „Ptujo-Besedarjem“: „Ne bod' mo šolobarde! Moskvičanov, — Gorenci moji! knjige mi berimo. . . Iz kotov vsih od Skjaptrov do Šamanov“ i. t. d. — V njih ponatisnjen je dalje Zupanov 2. Vskers po „Illyr. Bl.“ — 3. Bratoljubje: „Rad gledam doline — Obilno poljá, — Še raji rodine — Bratinskih sercá“ i. t. d. — 4. Berlinskiga koplörja ura: „Pohvalen, prijeten — V Berlini (Barovljín, borovlje, stolno mesto Prajsovskega kralja) koplör, — Trinpetkrat pet leten, — Na torbi roklor (plajš)“ i. t. d. —

Za temi pesmami nahaja se po 2. nat. str. 43—46 njegov „Krajnski Plutarčik“. Desetka škofov, Krajncov. 1. Lamberg Žiga, prvi škof Iblanski: „Ljud cerkve Iblanske — Sigmunda imá, — Kos Akvilejanske — Rad biti nehá“. — 2. Zladkonja, po greško

krizip. — 3. Urban Tekstor, škof Iblanski, umerje v Donaverti med Švabi. — 4. Hren Tomaž, škof Iblanski: „Iblana rodila; — Tibinstvo krotil: — Mat' Krajna ljubila; — Slovenstvo častil“. — 5. Bobek, škof Petinski v Istri. — 6. Knez Hohenvart Žiga, veliki škof Dunejski. — 7. Hohenvart Žiga, škof Linški. — 8. Kavčič Anton, škof Iblanski. — 9. Mikolič, škof Gračijanopoljski. — 10. Baron Rajgersfeld, škof Derbljanski. —

Za „Plutarčikom“ glasi se „Krajnski Nestorčik“. 1. Cirilj in Metod Slovence učista, 868: „Nam biblijo dala — Cirilj in Metodi — Slovenšino znala: — Ne vémo od kod. — 2. Ogri v Iblano prihruse, 900. — 3. Ogri na Iblanskim polji pobiti, 944. — 4. Sinagoga Iblanska prezidana, 1213. — 5. Sicilije žito na Krajnsko voženo, 1312. — 6. Turki v Polhovim Gradcu, 1416. — 7. Šemklavška šola, prva v Iblani, 1418: „Dot Miram skrovitih — Bil sveti Mikol — Dajavec, očitih — Iblani je šol“. — 8. Turki pri Novim mestu tepeni, 1430. — 9. Paktgeding v Iblani, 1441. — 10. Cesar Fridrik v Celji zapert, od Krajncov rešen, 1457: „Udova Celjana — Fridrika zaprè! — Odganjat Iblana — Trop Vitovca grè“. — Za „Nestorčikom“ streljajo po naslednje dr. Jakopove „Pšice“: — 1. Žal Krajne po Cojzu baronu Sigmundu: „Kdo bukvarje mi vzmiruje? — Kalepino kdo budi? — Tuje, kdo takó gostuje? — Mene kdo takó slaví?“ — 2. Baron Cojz, Vodnikov Mecen: „Hórac brez Mecena bi patrona — Javalne do Kvebeka slovil: — Brez budil Sigmunda Cojz Barona — Vodnik znan Slovencem bi ne bil.“ — 3. Umetalnikova. — 4. Ameriki najdeni: „Lepó, de najdena si zdej; — Gerdó, de bla zgubljena kdej!“ — 5. Nekdajni pisar memo sedajnega. — 6. Ostrogar: „Naj žep, um praznuje, — Serce ozajčj; — Ostroga pričuje: — Čern mati mi ni!“ — 7. Černjak: „Ne nosim ostroge, — Se v bajti rodim; — Neštete si proge — Na vojski dobim.“ — 8. Kerčan iz Beške, o tergih v Senji, dvakrat Krajncam. — 9. Turki od Mekarjev. — 10. Cepetec Ilirske pevke: „Naj sliši me Géte! — Naj Fortis opàt! — Na Aginke péte — Mi mora ceptàt'!“ —

In koj za njo je v Zupanovi obliki natisnjena „Serpska pokrajna čena“ — tolikanj sloveča:

Asan — Aginka.

Kaj se béli v góri tam zeleni?
Ali sneg je? ali so labudje?
Ako bil bi sneg, bi bil že skupnel;
Odletéli bili bi labudje.
Ni ne sneg to, niso ne labudje,
Ampak šotor Aga Asan Aga,
Tam leži nevsmiljeno izranjen.
Obiskále mati ga, no sestra,
Žena ni zamogla od sramote.

Kadar je od ran mu bilo boljše,
 Je poročil svoji zvesti ženi:
 „Ne počakaj me u beli hiši,
 Ne u hiši, ne u rodu mojim!“
 Ko gospá leté beséde sliši,
 Še u grozno žalost zakopana,
 Jeli tètat' konji po dvoriši:
 Koj pobegne Asan — Aginica,
 Kot si lomít' z line previsoke;
 Za njo teče dvoje hčèrik milih:
 „Verni se preljuba mati naša!
 Niso to naš oče Asan — Aga,
 Ampak ujíc Bèže Pintoróvič.“
 Tu se verne Asan — Aginica,
 Krog vratú obesila se bratu:
 „Gledaj, bratec! toliko gerdobe!
 Ód peterih me otrok proč goni!“
 Bèže molčal, nič ni pregovoril,
 Ampak v židano je mošnjo ségel,
 Dati sestri pismo razločila,
 Grede k materi naj svoji stari,
 Znade naj se zopet omožiti.

Kadar pismo je gospá prebrala,
 V čelo kušnila dva sina svoja,
 Hčèrik dvoje v ličica rudeče:
 Al od maliga v zibéli sinka
 Mati kar ne more se ločiti;
 Ampak brat za roko sestro prime,
 Komaj je istergal jo od sina,
 Komaj vergel préd-se na konjiča,
 Ide ž-njo prot' beli domovini.

Malo časa je pri svojih bila,
 Malo časa, ne nedéljo celo,
 Dobra žena, in od hiše dobre:
 Dobro ženo hočjo na vse kraje,
 Tudi vel'ki župan Imoščanov.
 Ona brata svojiga prosila:
 „O, moj bratec! tega le nikari!
 Ne omóži me z nikomur dalje!
 De sercé ne počí reví meni,
 Vidim potlej naj sirote svoje!“
 Ali Bèže ní za prošnjo maral,
 Da sestro županu Imoščanov.

Ondi brata svojiga naprosí,
 De napiše pismo, listik béli,
 Ter županu pošlje Imoščanov:
 „Prav lepó nevésta te pozdravi,
 U pisanji te po meni prosí,
 Kadar bo gospóda v svate zbrana,
 Iti po nevésto v hišo belo,
 De prineseš dolgo pokrivalo,
 Z tim se bode ona vsa pokrila,
 Kadar pojde mémo hiše Aga,
 De sirot ne vidi reva svojih.“
 Kadar beli list županu pride,

Je gospódo v svate si nabiral,
Svate zbral po ljubico si ide.
Srečno svatje pridejo k njé domu,
Srečno so z nevesto se vernili.

Kadar mémo Aga hiše grejo,
Jo iz okna vglédastè dve hčérki:
Dvoje sinov teklo ji naproti,
Materi sta svoji govorila:
„K nam zavi se ljuba mati naša!
De mi tebi južinati damo.“
Ko to sliši Asan — Aginica,
Starašinu svatov govorila:
„Za Bogà, brat, svatov starašina!
Unkraj dvora konje mi ustavi!
De sirote obdarujem svoje.“

Unkraj dvora konji so obstali:
Vse otroke berhko obdarila;
Sinam dade čizme pozlačéne,
Hčérama da cèliga mezlana,
Nar še manjimu v zibéli sinku,
Njemu pošlje židane bregéše.

To zagledal Aga Asan — Aga,
Koj pokliče dvoje sinov svojih:
„Pojte semkej, vé siroti moji!
Kadar se usmiliti kar neče
Mati vaša duše kamenite.“
Ko to sliši Asan — Aginica,
Z licam belim je na zémlo padla,
Tam na mestu dušo izdihaje,
Vidit' žalostna sirote svoje.

Govor grofa Leona Thuna ob sklepu splošnega avstrijskega katoliškega shoda (v četrtek 3. maja). *)

Tri dni smo veliko govorili o šoli in odgoji, posebno veliko sem jaz z vami o tem govoril. In še jedenkrat naj bi govoril o tem. Veliko se tirja. Resen bodem postal, pa vsaj se nismo za šalo tukaj zbrali, resni hočemo biti. In če smo tudi tri dni tukaj zborovali, nam je bilo to v tolaž, da smo govorili o predmetu, ki nam vsem serce obtežuje. Iz vseh dežel naše Avstrije smo se sešli, mirno in pokojno smo se med sabo porazumeli, in v miru smo obravnavali to stvar, naši nasprotniki nas niso motili s svojimi govori, ki nas pohujšajo in serca obtežujejo, ker so vsemu katoliškemu ljudstvu v spodtiko.

Menim pa, da ne bode odveč, akoravno smo tri dni zborovali in sklepali, ako ta predmet gledamo s prestejšim očesom. Čas za obravnave je bil nam dosihmal omejen; namen našega zborovanja je bil namreč ta, da svoje prepričanje izrazimo določno (precizno), in da je objavimo in kakor upamo, na korist daleč razširimo. Tedaj bi rad o tem važnem

*) Govor še sicer star, a resnica v njem zmirom nova.